

Velja v Ljubljani:

celo leto . . . K 56—
pol leta . . . " 28—
četrt leta . . . " 14—
en mesec . . . " 4-70

Velja po pošti:

za celo leto naprej K 60—
za pol leta " 30—
za četrt leta " 15—
za en mesec " 5—

Jugoslavija

Oglasi se računajo po porabljenem prostoru in sicer 1 mm visok ter 63 mm širok prostor za enkrat 25 vin., za večkrat popust.

Uredništvo je na Starem trgu šte. 19.
Upravnistvo je na Marijinem trgu šte. 8. —
Telefon šte. 360.

Izhaja vsak dan zjutraj.
Posamezna številka velja 30 vinarjev.

Vprašanjem glede inseratov i. dr. se naj pri-
loži za odgovor dopisnica ali znamka. — Dopisi
naj se frankirajo. — Rekopisi se ne vračajo.

Predsednik Masaryk o jugoslovanskem vprašanju.

Neposredno zedinjenje Čehoslovakov z Jugoslovani. Slovanske države od Balta do Adrije — močan branik proti Nemcem.

Praga, dne 23. decembra. V svoji poslanici narodni skupščini čehoslovaški se dotika predsednik Masaryk tudi jugoslovanskega vprašanja ter omenja: „Pričakujemo, da se bodo Rumuni in Jugoslovani sporazumeli glede Banata. Ni mi treba omenjati, da je naše razmerje z Jugoslovani najpristranejšje in narekovano po skupnih bojih. Sosedstvo z Rumuni nam zagotavlja neposredno občevarje. Naši in jugoslovanski politični krogi so docela preverjeni o nujnosti neposrednega zedinjenja. Avstrijski Nemci zahtevajo dotično ozemlje. Opozorili pa so nas celo Madžari, da prebivajo na tem ozemlju Hrvati in Slovenci.

Kadar se bo spor med Italijo in Jugoslavijo poravnal, in upati je, da se poravnava, bo stopilo na mesto pangermanizma srednje Evrope medsebojno približanje držav od Baltiškega morja do Adrije. To bo mogočen branik proti Nemčiji, dokler se ne odreče svojemu nagonu po osvajanju. Obenem bo zaščita Rusiji, ki bi bila na ta način ločena od Nemčije. Potrebujemo močno in na federativni podlagi zedinjeno Rusijo, potrebuje jo vsa Evropa. Rusija živi v težki krizi in jaz dvomim o tem, da bi si mogli Rusi pomagati brez pomoči zaveznikov. Kar se tiče Nemcev v naših deželah, je naš program že davno znan.

Jugoslovanske zemlje pod italijanskim jarmom.

Nova italijanska nasilja v cerkvah in šolah. — Trda usoda slovenskih internirancev v Korminu. Nemec se hlina Italijanu.

Trst, (Lj. k. u.) S Krasa, iz Vipavske in iz Istre se ponavljajo vesti o nasilnem, brezobzirnem postopanju italijanskih čet in poveljstev posebno v narodnem oziru. Po Krasu in po krajih blizu Notranjske ter po severni Istri, na Bujščini silijo štacijski poveljniki duhovnike, da bi pridigovali italijanski in to v krajih, kjer ni še nikdar prebival niti en Italijan. Na družbeni šoli v Bujščini je dobil učitelj ukaz, da mora poučevati v italijanskem jeziku. Po več krajih na Krasu, kjer se še ni nikdar govorilo italijanski, zahtevajo vojaški poveljniki, da bi poučevali v italijanskem jeziku ali vsaj uvedli pouk italijanščine. Učenec, ki bi se udeleževal italijanskega pouka, obetajo, da jim bodo dajali hrano zastoj.

Italijani so ustanovili v Trstu propagandni urad proti Jugoslovanom.

„Coriera della Sera“ poroča, da so ustanovili Italijani v Trstu poseben propagandni urad proti Jugoslovanom ter ga z veliko slovesnostjo ustanovili. Podoben propagandni urad je ustanovljen tudi na Reki.

Fries-Skene za Italijo proti Jugoslovanom.

„Coriera della Sera“ z dne 17. t. m. priobčuje intervju Arnalda Fraccarolli z bivšim tržaškim namestnikom in propagatorjem nemštva Fries-Skena. Fries-Skene izjavlja, da je bil vedno prijatelj Italijanov in Italije in prosi Fraccarolli-a, naj izroči njegove pozdrave Italiji. Naglašja, da mora ne-le Trst, ampak vse slovansko ozemlje Trsta pripadati Italiji in se norčuje iz jugoslovanskih zahtev po Trstu in Primorju. Povdarja, da bo med Italijani in Nemci vladalo vedno prijateljstvo, ker imajo glede Primorja skupne interese. Upa, da bo Italija povzdignila Trst v velik, svetovni trgovski emporij. Da se še bolj prikupe Italijanom, napada princa Hohenloha, za katerim — pravi, da je prevzel slabo dedščino.

Prepričani smo, da ne bodo vse simpatije političnega žonglerja in velegermana Fries-Skene-ja italijanskim aspiracijam na našo slovensko zemljo, ničesar pomagale.

Internirani Slovenci v Korminu pozdravljajo Wilsona.

Iz kormina došli vjetniki, ki so bili internirani v Korminu, pripovedujejo: Stlačili so nas v tesne prostore brez oken, pod glavo smo imeli le nekaj gnile slame, za odejo nam je služile star vojaški plašč. Vode nismo imeli niti za to, da bi se mogli umiti. Po preteku 10. dni so nas izpustili, obdržali so le voditelje goriške inteligence, 27 po številu, med temi dr. Podgornika, dr. Svetka, Damira Fajgelja, sodnika Kerišča, podpolkovnika Roisa i. dr. Godi se jim skrajno slabo, zlasti je tudi

nevarnost, da vsi radi slabih prostorov in siabe preskrbe obole. 70 drugih Slovencev, med temi učitelja Vladimira Koršiča ter ravnatelja Ljubljanske kreditne banke Kačiča, so Italijani uvrstili v delavski oddlek. Z vsemi ravnaajo tako kakor s sužnji, izpostavljeni so psovanju in grdemu ravnanju od strani italijanskih častnikov in soldateske. Internirani Slovenci so odposlali predsedniku Wilsonu pozdrav in ga prosijo, naj s-zavzame pri italijanski vladi za internirane Slovence, poe sebno za one, ki so pridržani delavskemu oddelku.

Tiho slavlje v Trstu.

Stroge prepovedi vseh shodov in sestankov naroda, vseh izprevedov ter izvešanja narodnih zastav in kokard so onemogočile, da bi se bil v Trstu in v bližnjih deželah slavil jugoslovanski narodni praznik javno in na način, kakor bi bili to želeli tržaški in primorski Jugoslovani. Slavlje tega za Slovence tako pomembnega narodnega praznika se je slavilo natihome, pa zato iskreneje v obiteljskih in zasebnih krogih. Ta narodni praznik, ki se je drugod po svobodnih jugoslovanskih krajih slavil tako navdušeno, je v tržaških in primorskih Jugoslovanih zopet in nanovo, še bolj goreče zbudil iskreno nado na skorajšnje njih narodno osvobodjenje in jih še bolj obodril k nadaljnjemu vztrajnemu delovanju za narod.

Potovanje po zasedenem ozemlju olajšano.

Trst, 23. decembra. Italijanska vojaška oblast je sedaj nekoliko olajšala določbe za potovanje po zasedenem ozemlju. Vse v zasedenih krajih bivaajoče osebe smejo svobodno potovati po železnici, morju in cestah, seboj morajo samo nositi izkaznice s fotografijo. Potovanje z avtomobili je zabranjeno.

Italijanska propaganda. — Italijani absolutni gospodarji Adrije.

Trst, 23. decembra. V Jakinu je bil zadnje dni velik sestanek političnih upravnih in trgovinskih zastopnikov dežel in mest, na obeh obalah Adrije. Ob udeležbi Italijanov iz Istre, Reke, Dalmacije in drugih so sprejeli resolucijo, ki se v glavnem glasi: „Zastopniki Dalmacije in Julijske Benečije naglašajo pravico Italije do absolutnega gospodarstva nad Jadranskim morjem, ki je pravi temelj njene velikosti, varnosti in procvita; smatra za večno pravico Italije, ohraniti nekršeno narodno edinstvenost od Istre z Reko do Kvarnerskih otokov, s Krkom in Rabom do Dalmacije preko Splita do prirodnih mej, na vsaki točki, kjer žari čast italijanske kulture.“

Italijanske harlekinade v Dalmaciji. — Potemkinove vasi.

Bakar, 22. decembra. (Lj. k. u.) Iz Pulja se poroča, da bodo Italijani naselili tamkaj nekoliko italijanskih družin z več nego tisoč dušami, ki bodo predstavljale italijanstvo Pulja. Tako mislijo Italijani, da si bodo osvojili Pulj na temelju Wilsonovih načel.

Bakar, 22. decembra. (Lj. k. u.) Italijani na Reki popisujejo prebivalstvo. Pri svojem delu izrabljajo strah in nevednost najsirših slojev naroda, obenem pa se v svoje namene poslužujejo tudi aprovizacije.

Koroška tragedija.

Neverjetno, a resnično — za goriskimi in kraškimi begunci prihajajo v najnovejšem času še koroški. Malone skoro vsa koroška slovenska inteligenca je že na Kranjskem, ker v Korotanu ni več varna pred nasilji nemške soldateske. Nihče jim ne nudi varstva. Narodni svečeniki iz Roža zaman hodijo v Ljubljano iskat pomoči k slavni Narodni vladi. Odpravljajo jih tamošnji gospodje z izrazi, kakor: „Ali so že zopet tukaj, že zopet tista stara reč!“ Nekemu duhovniku, ki je hotel informirati Narodno vladu o nasilstvih nemškutarjev proti slovenskemu življu v Korotanu, so celo rekli: „Ja, kaj pa hočete vendar, saj se še nikomur niti las ni skrivil“, dotični svečenik pa je moral sam pobegniti iz svoje župnije, ker niti življenja ni bil več varen pred nahujskanimi nemškurskimi župljani!

Vse kaže na to, da smatra SHS Narodna vlada v Ljubljani zibelko Sloventva še vedno za pastorko, ki ni vredna nobenih žrtev več. Časopisi prinašajo cele strani poročil o zatiranju koroških Slovencev, a za njihovo varstvo se ne ganejo prsti ljubljanskih mogotcev. Izgovori, kakor, da nimamo potrebne moči, da zasedemo naši državi pripadajoče dele Korotana, so ničevi. Resnica je le, da ni nikjer resne volje za to. Naj g. poverjenik za narodno obrano pošlje one stotine vojakov, ki brezdelni in sami nezado-

voljni posedajo po ljubljanskih vojašnicah in gostilnah, tja, kjer so potrebni in kamor bi gotovo vsi radi šli, naj se pozove prostovoljce, kojih istotako nedvomno ne bi manjkalo in stvar bi bila rešena. Seveda, če Narodna vlada misli, da je že izvršila svojo dolžnost, če je poslala par stotin vojakov v Borovlje, potem je to dovolj žalostno in značilno.

Posledice nebrzičnosti se že kažejo. V samem sedežu vrhovne komande jugoslovanske vojske za Koroško se more in sme nekaznjeno izvršiti nezaslišano dejanje, da je nek prenapeti renegat skozi okno streljal in ranil našega častnika, kakor nam je nedavno poročalo uradno poročilo tamošnjega poveljstva. Vzeli so sicer štiri talce, a jih drugo jutro zopet izpustili na svobodo in edina posledica tega dejanja je ranjeni častnik, ki šepa s palico po Borovljah, dokler ga nekega dne ne bo zopet kak nemškutar bolje pogodil. Sicer pa ni čuda, da se morejo dogajati take stvari, ker je vendar vrhovni poveljnik jugoslov. vojske za Koroško znani major Lavrič, ki niti slovenskega ne zna. V njegovem sedežu še vedno župani zloglasni nemškutar Ogris, ki ima celo pravico izdajati prehodne liste za prehod čez Dravo in more sam nemoteno hoditi vsak čas v Celovec poročat „Soldatenratu“ o vseh novostih pri jugoslovanski vojski. Najlepše pa šele pride: Poveljnik nemške posadke na humberskem gradu, ki ima nalog va-

rovati prehod čez Dravo proti Celovcu je doma tostran Drave in g. major so mu izdali dovoljenje, da sme vsak dan domov v območje naše vojske. Menda se je dotični nadporočnik zavezal s častno besedo, da ne bo vohunil, a mož je znan, da je že enkrat prelomil svojo častno oficirsko besedo. Prišel bo morda celo čas, ko se bosta oba gospoda kar skupaj vozila v jugoslovanskem avtomobilu čez Ljubelj v Trst. Če pride slovenska stranka k g. majorju, sliši prvo: „Bitte sprechen Sie deutsch mit mir!“ (Prosim, govorite nemški z mano!) Ob slovesu pa: „Hvala lepa za bezuh!“ kakor se je pripetilo g. dr. Mišiču pred nekaj dnevi.

Ali ni sramota za Narodno vladu SHS, sramota za nas vse, da poveljuje na celem Koroškem mož, ki s poveljniki tamošnjih srbskih oddelkov brez tolmača niti službeno ne more občeati? Tu ne pomaga noben izgovor, da je g. major jako sposoben častnik, ki se čuti Slovenca v srcu. Kako je sposoben, smo pravkar dokazali z nekaj slučajji, saj niti v svojem sedežu nemore ali noče napraviti reda in zavarovati svojih častnikov pred zavratnimi napadi. Kak Slovenec pa je, je razvidno iz dejstva, da v vseh 35. letih svojega življenja ni smatral vredno, naučiti se materinega jezika. Sedaj je gotovo lahko Slovenec, ker dvomimo, da bi mogel v Nemški Avstriji dobiti tako mesto, kakor v državi SHS.

Za enkrat naj zadostuje. Če pa ne bo zaleglo, smo pripravljeni priobčiti še nekaj podrobnosti o razmerah v tužnem Korotanu, ki nikakor ne bodo v čast Narodni vladi. —p.

Bodočnost Trsta.

Voditelj italijanskih tržaških socialistov Pittoni je izjavil, da bo Trst z ozirom na okupacijo od strani Italije nehal biti trgovsko mesto, ker nima zaledja. Bodočnost Trsta je odvisna od usvratitve velike industrije in ladjedelnic.

S to izjavo je Pittoni sam priznal, da spada Trst k jugoslovanskemu zaledju. Le temu zaledju se ima Trst zahvaliti za svoj dosedanj razvoj in svojo veličino. Brez zaledja za Trst ni življenja; obsojen je na života-renje in počasno umiranje. Preteklost Trsta je v trgovini in le v tej je tudi njega bodočnost. Nada, da se bo v italijanskem Trstu razvila industrija in ladjedelstvo je še večja utopija, nego nada, da postane Trst mednarodno mesto. Industrija se more razviti le tam, kjer so dani potrebni predpogoji. Domačega kapitala, ki bi osnoval velika industrijska podjetja ni. Torej bo treba dobiti kapital iz drugih delov Italije. Ali bodo italijanski kapitalisti hoteli riskirati svoje kapitale v Trst, ko je vendar v materi — deželi sami industrija še zelo nerazvita in so v notranjosti na vsak način mnogo boljši predpogoji za razvoj industrije, nego ob skrajni periferiji države, v kraju, ki ne spada več k Italiji ne zemljepisno, ne gospodarsko.

Enako je tudi z ladjedelnicami. Trst bi mogel imeti v tem oziru sijajno bodočnost kot jugoslovansko mesto. Italija ima dovolj ladjedelstva za lastno potrebo in leži na dlani, da nihče v Italiji, ki bi naročil novo ladjo, ne bo dela naročil v Trstu iz ljubezni do Tržačanov, ko je gotovo, da Trst glede cen ne bo mogel konkurirati z ostalimi italijanskimi mesti. Jugoslovani bomo pa tudi rajši naročevali svoje ladje v Angliji in Ameriki nego v Italiji, v kolikor ne bomo imeli svojih ladjedelnic. Položaj Trsta kot italijanskega mesta je brezupen in nele, da nima bodočnosti, marveč mora brezpogojno propasti.

Zato se nadejamo, da bo mirovna konferenca brez družega sklenila, da se Trst združi z ono državo, kamor spada po svoji zemljepisni legi, gospodarskih interesih in etnografski črto. Da, tudi to slednje. Ne smemo nikdar pozabiti in to morajo poudarjati zopet in zopet naši delegati na mirovni konferenci, da je prebivalstvo Trsta vsled vzgoje in šol sicer po svoji večini italijanskega mišljenja,

toda jugoslovanskega pokoljenja. Trst je torej naš in mora biti naš: vsled zemljepisne lege, vsled gospodarskih interesov in vsled slovanskega pokoljenja svojega prebivalstva.

Reorganizacija javne tehnične službe.

(Dalje.)

Organizacija, ki naj zamore izrabi splošno priznane prednosti in ki naj se ob enem zanesljivo izogne tudi morebitnim nedostatom centralističnega sistema mora biti zgrajena na podlagi sledečih načel:

Zagotovitev najdopustljivejše samostojnosti vsakega individua in primerna izraba njegovih zmožnosti.

Bolgarski inženjer Gešov pravi povsem upravičeno: „Predstojnik urada, sodeč po dejanskih preizkušnih uspehih podrejenega inženjerja ima a) ali popolno zaupanje in prepusti istemu, kako naj le-ta izvede svoje misli in načrte v praksi, ali pa b) nima takega zaupanja in potem stori najpametneje, če nadomesti takoj dotičnega inženjerja z drugo zmožnejšo močjo.“

Iz tega sledi neizogibno, da naj se razširijo po možnosti pravice in pravomoč posameznih instanc, kakor tudi, da naj se porabi vsaki posameznik le svoji izobrazbi in zmožnosti primerno. To bo najboljša garancija za vsestransko stvarno, točno in zanesljivo natančno delovanje brez potrate dragocenega časa in brez nepotrebnega nadlegovanja višjih instanc z malenkostnimi opravki.

Tehnični predstojnik bodi prost vsakega varuštva od strani političnega predstojnika. Nerazumljivo bi bilo, da bi se vtikal politični uradnik, ki je podrejen ministrstvu notranjih del, v tehnične zadeve, in tehnične zadeve so vsa javna dela.

Posledica takega vtikanja mora biti le nepotrebna pomnožitev pisarenja, kopičenje spisov, nepreglednost in neprimerno zavlačevanje pripravljenih del, z eno besedo: velika zamuda končne rešitve. Smoter takega vtikanja je na vse zadnje le namen, napraviti tehnične odločbe odvisne od političnih oziror, kar je stvari vselej le škodljivo.

Za bojzljive duhove je tako postopanje morda — a le dozdevno — naravnost nevarno za splošne interese.

„Kako to?“ pravijo, „da se zamore pričeti kakšno važnejše delo, ne da bi slišali prej mnenje prefekta?“ (če-gar nepoučenost v stvari je znana) — „ne da bi se obrnili do trgovske zbornice?“ — (ki misli na čisto druge stvari) itd.

„Ampak, zamorejo se zgoditi vendar razne pomote?“ Da! ali je morda delovanje z vsemi mogočnimi formalitetami nezmotljivo le radi formalitet? Delovanje, kjer sodeluje tudi morda najpremišljujoča oblastna in uradniška hierarhija? Kdo si upa to trditi!

Nasprotno, povsem upravičeno trdim:

Čim manj instanc, tem jasnejša in enakovrednejša ostane zadeva, tem pravilnejša bo rešitev, posebno, če prepustimo stvar uradnikom, ki so zavedi krajevno najbližji, in ki jo vsled tega izpeljejo tem temeljiteje in zavedneje, čim manj slutijo zaslonbe pri celi vrsti meduradov in formalitet. Kajti izpolnitev vseh navedenih formalitet prikriva celo zadevo z zagrinjalom, ki upravičuje vsako napako zlasti višjih oblastí ali oseb.

Imamo jako bridke izkušnje, ko se je večkrat zahtevalo od inženjerja uradnika, da naj vedoma zagovarja tehnične nesmisli in nepravilnosti. Žalibog je stari sistem res zbudil ljudi, ki so uhajali dejansko tako daleč čez mejo, ki je natančno potegnjena ne samo po eksaktni vedi temveč tudi po akademski in stanovski časti.

Če izenačimo službo, vemo vsaj, do koga naj se obrnemo, kdo je prevzel odgovornost za vse napačne ukrepe, za napačno vodstvo in vse bo šlo bolje, kakor pri vseh zamotanih for-

malitetah, ki vrhu vsega jamčijo le navidežno!

Če hočemo videti uspehe, če hočemo moderno, vsepšno, pravično upravo, mora tudi pri nas pričeti pred vsem spoznanje, da sme biti inženjer podrejen izključno le inženjerju in da se sme le-ta zaposliti zgolj s tehničnim delom.

Konec prih.

Jugoslavija.

Regent Aleksander pozdravlja Trst.

Belgrad, 22. decembra. (Lj. k. u.) Prestolonaslednik Aleksander je sprejel v posebni avdijenci zastopnika Trsta dr. Ivana Marijo Čoka. Dr. Čoku mu je sporočil pozdrav tržaških Slovencev. Prestolonaslednik Aleksander je z velikim veseljem sprejel pozdrav in z zanimanjem sledil informacijam. Avdijenca je trajala pet četrt ure. Zastopnik tržaških Slovencev je poročal o razmerah v Trstu. Prestolonaslednik je sporočil po dr. Čoku tržaškim Slovincem svoj kraljevi bratski pozdrav in izjavil, da Srbija ne bo dopustila, da izgubimo le eno ped slovenske zemlje.

Odstop vseh začasnih vlad.

Belgrad, 22. decembra. (Lj. k. u.) Po zapisi ministristva kraljevine SHS v Belgradu so prenehale funkcije, ki jih je izvrševalo Narodno Veče. Člani Narodnega Veča bodo tudi člani Državnega Veča, ki se sestavi približno čez mesec dni.

Belgrad, 22. decembra. (Lj. k. u.) Danes ob štirih popoldne so odpotovali delegati osrednjega odbora Narodnega Veča s posebnim parobrodom v Zemun, kjer bodo prenočili. V ponedeljek jutraj odidejo v Zagreb, kamor dospejo ob štirih popoldne. V Belgradu so ostali delegati: Svetozar Pribičević, dr. Josip Smolaka in dr. Janko Šimrak.

Ljubljana, 24. decembra. Z ozirom na izpremembe v sestavi skupne vlade je odstopila Narodna vlada SHS. Ker so sedaj resorti za prehrano, finance, promet in narodno brambo skupni, odpadejo funkcije naslednjih poverjenikov: dr. Tavčarja (prehrana), dr. Kukovca (finance), dr. Pestotnika (promet) in dr. Lovro Pogačnika (narodna bramba).

Narodna vlada SHS v Ljubljani je sinoči odstopila. Izdano je naslednje poročilo: Ker se je ustanovila skupna vlada v Belgradu, so podale vse pokrajinske vlade v smislu parlamentarnih običajev demisijo. Tudi Narodna vlada v Ljubljani je odposlala dne 23. t. m. zvečer v Belgrad nastopno brzojavko: Ministrski predsednik Protić, Belgrad. Vdano pozdravljajoč imenovanje centralne vlade, polagajo člani Narodne vlade SHS v Ljubljani na razpolago svoje mandate, sprejete od Narodnega veča. Prosim, da predložite to skupno demisijo Njegovi kraljevi Visokosti regentu Aleksandru v blagohotno odločitev. Predsednik Josip Pogačnik (sledijo imena poverjenikov).

Zagreb, 23. decembra. (Lj. k. u.) Povodom imenovanja nove vlade kraljevine SHS je bila včeraj popoldne seja vladnega poverjeniškega sveta za Hrvatsko, Slavonijo in Istro. V tej seji so sklenili, da poverjeniki z banom na čelu stavljajo v zmislu ustavnega načela svoja mesta regentu države SHS na razpolaganje. Ravno tako so vsi veliki župani stavili banu na razpolaganje svoja mesta.

Odhod regenta v Pariz.

Belgrad, 22. decembra. (Lj. k. u.) Prestolonaslednik Aleksander odpotuje dne 25. t. m. z vojaškim spremstvom v Pariz. Do Dubrovnika ga spremlja minister za notranje stvari Svetozar Pribičević in finančni minister dr. Momčilo Ninčić. Dr. Ninčić bo spremljal prestolonaslednika do Pariza.

Agrarno vprašanje v Jugoslaviji.

Belgrad, 23. decembra. (Lj. k. u.) V včerajšnjem ministrskem svetu je bil izvoljen odbor za ureditev agrarnega vprašanja. V odbor so izvoljeni dr. Pe-

tričić, dr. Spaho, dr. Krulj in Vitomir Korač.

Jugoslovanska mirovna delegacija.

Belgrad, 13. decembra. (Lj. k. u.) Imenovana sta kot minister brez portfelja Miloslav Rajčević iz Črnogore in kot minister za narodno zdravstvo dr. Uroš Krulj. Delegacija za mirovno konferenco je izvoljena. Načeloval ji bo Nikola Pašić, člani delegacije so: dr. Trumbić, dr. Žolger in poslanik v Parizu Vesnić. Kot svetovalci s pravico glasovanja so njim dodeljeni dr. Smolaka, dr. Rybar in Mato Bošković, bivši srbski minister v Londonu.

Fina zavrnitev italijanskih teženj po Trstu in Istri.

Ženeva, 22. decembra. (Lj. k. u.) Pri obisku italijanskega kralja je predsednik Poincaré v pozdravem nagovoru omenil tudi tržaški živel in istrsko obal in rekel: Narodi, stisnjeni proti svoji volji v politične konstrukcije, ki niso bile njihovo delo, odpirajo vrata svojim temnicam in dajo moč aspiracijam, ki so jih vso dobo zatajevali in sledijo svojim prirodnim zvezam in svojim tradicijam.

Jugoslovanska skupna zastava — modra-bela-rdeča. Državni grb.

Belgrad, 23. decembra. (Lj. k. u.) V ministrskem svetu je bilo sklenjeno, da se bodo odslej poslaništva in konzulati nazivali uradno: poslaništva in konzulati države Srbov, Hrvatov in Slovencev. Nadalje je sklenil ministrski svet, da se določi kot državna zastava kraljevine SHS trobojnica s horizontalno razvrščenimi barvami in sicer tako, da bo zgoraj modra, v sredi bela in spodaj rdeča. Državni grb bo bel dvoglav orol z naprsnim ščitom, razdeljenim na dvoje polj. Gorenje, večje je zopet razdeljeno na dvoje polj. Na desnem belem je rdeč križ s štirimi S (srbski grb). Leva polovica ima šahovsko ploščo belorodeče barve, razdeljeno na 20 štrikotnikov (hrvatski grb). Dolenje polje kaže grb stare Ilirije (Slovenije) namreč na modrem polju bel polumesec, obrnjen proti gori, in med njegovima krajema belo peterožarno zvezdo. Prej omenjena zastava označuje državnost in se naj izobeša na vseh državnih in deželnih poslopih ter na vojnih in trgovskih ladjah. Ministrski svet je nadalje sklenil, da se na vsem ozemlju kraljevine SHS proglasi ravnopravnost latinice in cirilice ter da se vse meščanske in ustavne pravice kraljevine Srbije razširijo tudi na vso drugo ozemlje Jugoslavije. Vse te sklepe ministrskega sveta mora odobriti državni svet.

Notifikacija vlade — tujim državam.

Belgrad, 22. decembra. (Lj. k. u.) V včerajšnji seji ministrskega sveta je bilo sklenjeno, da se ima vsem državam notificirati konstituiranje nove vlade in jih zaprositi, da priznajo novo vlado.

Naše meje.

Nemški zavratni napad na srbske vojake.

O zavratnem napadu koroških Nemcev na srbsko vojsko prihaja naslednje izvirno poročilo:

V soboto, dne 14. t. m. ob 1. popoldne so prišle srbske čete v Grabštajn. Bile so prijazno sprejete celo od strani nemške kolonije, ki je vabila Srbe in jih gostila. Ponoči so Nemci — skrivaj odstranili orožje in pozvali iz Celovca dve stotnji s šestimi strojnimi. Ob 6. jutraj so napadli v šoli speče Srbe. Iznenadeni Srbi se niso mogli upirati. Več nomasov zjeti. 17 jih je brez orožja zbežalo. Od teh sta bila 2 od Nemcev ustreljena in ko sta bila že ranjena s puškinimi kopiti usmrčena. Več Srbov je ranjenih. Nemcev ni nobeden ranjen, ker ni bilo odpora. Nemci so v svoji besnosti celo streljali v cerkev, kamor so Srbi bežali. Duhovnik je med evangelijem moral bežati iz cerkve.

Iz Maribora.

Ob slavu narodnih praznikov in veselju nad odrešenimi kraji Štajerske se v naši metropoli občutno pogreša duševne hrane. Med tem ko v Celju gostuje zagrebško gledališče, tukajšnji zaspanci ne omogočijo niti domačim diletantom dela za uprizoritev gledaliških iger! Tem absolutistom mariborskega javnega življenja se sedaj v lastni državi ne zdi vredno oživiti družabnega življenja niti v toliko, v kolikor se je to zgodilo pred vojno, ko smo imeli redna predavanja in predstave! Vsak bi rad, a — nobeden noče. Tudi tu bo treba čistiti brez ozira na stan in starost! —

Najnemarnejša beznica je salon nasproti gostilniškim prostorom restavracije „Narodnega doma“ v Mariboru osobito po večerih. Par svečk in dve acetelinove cevi v ozračju, ki je tako nasičeno dima in smrada, da se dobesedno ne vidi iz kota do vrat. Postrežba se deji kakor miloščina. Ali res ni ljudi, ki bi poskrbeli za svetilke, ventilacije in boljšo postrežbo? Ali res merodajni gospodi niso za nobeno rabo? —

Bivšega dvornega kaplana in ek-selencu, najboljšega prijatelja nadvojvode Evgena, škofa Na-Potnika dolžijo, da 1. ni dovolil peti v cerkvi „Lepe naše domovine“; 2. da se ni udeležil sestanka jugoslov. škofov, niti podpisal znane spomenice; 3. da je še po padcu cesarja molil v cerkvi za njega; 4. da ni razobesil na praznik ujedinenja slovanske zastave; 5. da ima intimne zveze z Nemci; 6. pravi, da država SHS je le začasno, ker zopet pridejo Habsburžani do vlade. Zgane pa se ne duhovščina, ne pristojne oblasti! —

Kdor se hoče naučiti lepe slovenščine, naj čita vojaška povelja tukajšnjih poveljstev. V neki pisarni se čita: Poročnik N. dorastel dne... kot vodovodnik! (Zugewachsen als Zugskdt.)! Pa nastavite par korektorjev, dokler se naši aktivni oficirji spet ne priuče slovenščini! —

Zanikrno je urejena mejna kontrola na železnici. Nemci tihotapijo velikanske množine živil, posebno slanine čez mejo, kar jim nemški železničarji radevolje omogočajo. Vse to nadzira mala straža. Nekateri teh Nemcev imajo dovoljenja za izvoz, baje za večje množine. Dobro bi bilo priti temu na sled! Navadno vlak že prej odide kot jo preiskava končana. —

Politični pregled.

Nemški strup. Nemško časopisje, posebno ono graško, je počelo, s prozornim namenom širiti strup, da bi omajalo temelje novi skupni Jugoslovanski državi. Nedeljska „Tagespost“ poroča, da pričnejo stavkati na Kranjskem in Sp. Štajerskem železničarji opolnoči od 21. na 22. t. m., da s tem pokažejo svoje nesoglasje z vlado Karagjorgjevičev v Jugoslaviji. Ta vest, ki služi prozornim namenom, je popolnoma izmišljena. Tudi ostale trditve omenjene vesti o razpoloženju slovanskega naroda ne odgovarjajo resnici. Promet do Spilfelda nikakor ni ustavljen, marveč se vrši v popolnem redu. Primeren in odločen odgovor so dali tem zastrupovalcem — jugoslovanski železničarji, ki odločno zanikajo to izmišljotino in ki se dobro zavedajo dalekosežnega pomena države Jugoslavije.

Dnevne vesti.

Vesele božične praznike želi vsem čitateljem uredništvo in upravnštvo „Jugoslavije“.

Jutri, na Božič, „Jugoslavija“ ne izide. Prihodnja številka izide na sv. Štefan zjutraj. Naše uredništvo je na razpolago za stranke le od 11. dop. do 1. pop.

Dnevnik „Jugoslavija“ odpravljamo (ekspediramo) s pošto vsak dan tako rano, da gre že z jutranjimi vlaki iz Ljubljane. Na Dolenjsko, Gorenjsko in na Vrhniko dohaja še precej redno isto dopoldne. Zahtevajte, prosimo, povsod, da se redno in točno dostavlja. Tudi za progo Ljubljana—

Zidan most — Zagreb oddajamo list, da gre že z jutranjim vlakom iz Ljubljane. V Zagrebu je naš list že ob deseti uri dopoldne. Škandal pa je da ga zagrebška pošta dostavlja naročnikom šele drugi, včasih šele tretji dan. Treba bo posvetiti tudi v ta avgijev hlev, da nastane red. Edino le za progo Zidanmost—Maribor je težavno, ker jutranji vlak, ki vozi ob sedmi uri zjutraj iz Ljubljane proti Mariboru nima ambulance. Zagotovilo se nam je pa na merodajnem mestu, da bo že v par dneh poskrbljeno, da bo ta vlak vozil naš list na Štajersko. Tako ga bodo tam dobivali še isti dan dopoldne oz. na oddaljenejših poštah popoldne. Upamo, da bo do novega leta na vseh progah v tem oziru red. Prosimo p. n. naročnike, da nam javijo, kedaj dobivajo „Jugoslavijo“. Nerednosti in ne-točnosti v ekspediranju in dostavljanju našega lista ne bomo trpeli in to povemo vsem, da bomo storili vse korake, da zavladajo točnost in red.

V Maribor in Celje pošiljamo vsako jutro ekspresno zavojo „Jugoslavije“ po železnici, ker jutranji vlak nima poštne ambulance. V Ljubljani se točno odda enčetrť oz. celo pol ure pred odhodom vlaka. Mislili smo, da bo zavojo prišel v Celje ob 9. in v Maribor ob 11. uri dopoldne. Vlak pride, a zavojev ni. Pač pa pride zavojo v Celje isti dan opoldne ali popoldne, v Maribor popoldne ali celo šele drugi dan. Kje je krivda?! V Ljubljani ne, mora biti toraj na kolodvorih v Celju in Mariboru. Pozivamo železniško ravateljstvo, da za-devo preišče in napravi red.

Dr. Korošec, Zagreb, 23. decembra. Danes ob 6.45 zvečer se je odpeljal dr. Korošec iz Zagreba v Ljubljano, kamor pride ob 10. ponoči.

Ivan Hribar — poslanik SHS v Pragi. Belgrad, 23. (Lj. k. u.) Ivan Hribar je imenovan poslanikom kraljevine SHS v Pragi.

Za naše vojske na severni meji. Pozivljamo slovensko javnost, da nakloni našim vojakom na severni meji primerna božična in novoletna darila v obliki, kakor so se naklanjala v prejšnjih letih. Preskrbljeno je, da bodo dobili darila res vojski, in da se ne bodo „zgubila“, kakor se je zgodilo v bivši avstrijski armadi. Darila sprejema naše uredništvo.

Izplačilo plač za uslužbence pravosodne uprave iz zasedenega ozemlja. Množe se slučaj, da prosijo uslužbeni pravosodne uprave na zasedenem ozemlju, ki so tu na dopustu ali so pred Italijani zbežali, za nakazilo oziroma izplačilo službenih prejemkov, ker jim je za enkrat onemogočeno dvigniti eventualno že nakazane zneske na službenem mestu. Da se tem nameščencem pomaga, je poverjenik za pravosodje odredil, da nakaže predsedništvo višjega deželnega sodišča SHS v Ljubljani na tozadevne ustne ali pismene prošnje zapadle zneske kot pred-ujme potom finančne deželne blagajnice v Ljubljani ali pa potom kateregakoli davčnega urada v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani, ako podpiše uslužbenec revers, ki se mu dopušča, in verjetno izkaže svojo istovetnost ter službeni čin in dokaže s potrdilom županstva, da biva sedaj izven zasedenega ozemlja.

Čisto avstrijski sistem! Neskaljeno veselje in navdušenje je prevevalo našo srednjesolsko mladino, ko se je stvorila svobodna Jugoslavija. „Proč z nemškim, proč z avstrijskim sistemom!“ to je bil klic učencev, to je bila obljuba profesorjev. Prišlo je drugače. Da se je na slovenskih srednjih šolah nemške literature veliko preveč poučevalo, je tako znano, in kako da je bila jugoslovanska literatura do skrajnosti zanemarjena. V novi svobodni državi — ni veliko bolje! Res se v kratkem času poldruga meseca učni načrt ne da končno preurediti — gotovo pa je pričakovati — od vsakega slovenskega profesorja, da bo čutil, kje in kedaj je avstrijskega nemčevanja preveč. Saj so nekod pod pritiskom raznih nadzornikov dijaške višjih razredov naravnost mučili s podrobnostmi nemške literature: na prvi državni gimnaziji so v tem prvačili, dokler se dijaški niso uprli. Ne zagovarjamo dijaških uporov in štrajkov. A če se dijaški upro neupravičeni zahtevi profesorja, naj se učiteljski zbor ne postavi kratkoročno proti dijaštvu. Dijaški VII. razreda so najprej prosili ravateljstvo proti previsoki navitim zahtevam profesorja nemščine; ko to ni izdalo so začeli s štrajkom. Pri višjem šolskem svetu je neki referent nasvetoval profesorjem, naj bi sklenili razpust celega razreda. Ta gospod čisto pozablja, da je referent v Jugoslaviji in da ni več njegov šef vitez Kaltenegger. No in profesorski zbor je sklenil, dva dijaška iz vseh ljubljanskih srednjih šol izključiti! Posledica? Nepotrebno razburjenje. Ponavljamo: dijaštvo ni imelo prav, da se je poslužilo štrajka, še manj prav pa imajo tisti, ki hočejo z avstrijskimi sredstvi vladati v Jugoslaviji!

Poziv Ljubljancem. Pomanjkanje stanovanj za naše ljudi, zlasti za naše uradnike je veliko. Pozivljamo Ljubljance, da izpolnijo svojo dolžnost napr. m našim ljudem in

da naznanijo mestnemu magistratu vsa stanovanja, oziroma sobe, v katerih ne stanuje nihče.

Iz obrtne službe. Odstavljena sta obrtna nadzornika Edgar Astolfi in Ludovik Aubell.

Imenovanja v železniški službi. Nadzornik Rajko Golob je imenovan za rav-natelj državnih železnic v Ljubljani, za rav-nateljvega namestnika (tehnična storka) svetnik Maks Klotič in za ravnateljevega namestnika (upravna storka) nadzornik Ivan Batagelj.

Dr. Šušteršiču — lepo božično darilo. Dne 16. t. m. je bilo dr. Šušteršiču nakazanih od tukaj več kg prekajenega mesa. Dne 17. t. m. se je na Dnaji odpeljal bivši Šušteršičev sluga Cerar. Mora pa dr. Šušteršič, ta naj-večji vojni dobičkar in hujskač, na Dnaji pač silno stradati, da tihotapi živila iz glad-ne Kranjske na Dnaji. V lepem objemu se najdejo bratci! Ali je Narodni vladi SHS ozi-roma merodajnemu poverjeniku o tem kaj znanega? Po informacijah spada stvar v ob-močje dr. Trillerja!?

Z Dolenjskega kolodvora. Velik ljubitelj umetnosti je postajalec na Dolenjskem kolodvoru, a še večji plezalec po urad-ni lestvi na kvišku. V državi SHS bi rad — masno službi; v pisarni pa bi rad ohranil tako „lepi“ slike starih tiranov — Fran-ceta in Karla. Mož ima ukus.

Vsi aktivni zdravniki nekdanje avstro-ogrške mornarice, jugoslovanskega državljan-stva, naj nemudoma javijo svoj naslov po-verjeništvu za mornarico Zagreb, Gajeva ulica šteč. 30. Obenem se opozarjajo, da tam prejmo tudi svoje pristojbine.

Italija organizira upravo na Notranj-skem. Za politični okraj postojnjski in za ob-čino Rakek je določen italijanski civilni ko-misar s sedežem v Postojni.

To ni lepo! Narodna vlada je sklenila, da prepusti iz vojaškega oskrbovališča in iz zbirališč vojnosanitetnega materiala 1000 odev, 800 ruh, 200 slannic itd. za občno državno bolnišnico v Belgradu. To je lepo. Ni pa lepo, da je Narodna vlada stavila po-goj, da se mora prepuščeni material zopet vrniti, ko dobe srbske bolnišnice potreben sanitetni material od entente.

Zanimivosti iz Štajerske. Bivši „štajer-cijanci“ hujskajo ljudi v Slov. goricah proti Srbom in kralju Petru. V Ptujju so prve Srbe napodili ter so se sprijaznili z njimi šele po-zneje, ko je prišlo več srbskih vojakov v mesto. — Mariborski škof je odločno na nemški strani „s katerimi ima intimne zveze“. Izjavil se je, da je „jugoslovansko gibanje“ le prehodno! Ob priliki narodnega praznika je rekel: „kaj nas brigajo pravoslavni Srbi, mi smo katoličani!“ — Nemškutarji imajo še vedno veliko moč. Nemški trgovci v Ma-riboru in v Celju so sicer odstranili nemške napise, obenem pa pravijo: slovenskih ne bodo izobesili, kmetje nas poznajo in nas bodo že našli! Vzrok tej nemški in nemčutarski prepotenci je naša popustljivost. — V Mozirju in v Zetalah pri Rogatcu so prire-dili na narodni praznik večje slavnosti ob veliki udeležbi ljudstva.

Vsem slovenskim oz. jugoslovanskim južnoželezničarjem. Po progi od Maribora do Ljubljane krožijo razne vesti o baje na-meravani splošni stavki na vseh progah južne železnice v Jugoslaviji v znak protesta proti monarhiji in dinastiji. Kedo te govorice razširja, se še ni moglo dognati. Zanimivo je, da ima graška Tagespost že poročilo, da se je stavka pričela. Predsedstvo Z.J.Z. pozivlja vse člane in vse jugoslovanske južno-železničarje, da raznašalec teh vestij ugo-to-vijo in se ne dajo begati od raznih provo-katerjev. Vsi slovenski oz. jugoslovanski južnoželezničarji pravega in odkritega jugo-slovanskega prepričanja morajo z vso od-ločnostjo nastopiti proti tem elementom Skupno vlado v Beogradu in Narodno vlado v Ljubljani pa pozivamo, da nemškutarskim in nemškim provokacijam na naših železnicah napravi enkrat za vselej konec in te provo-katerje in intrigante kratkoma pošlje v nemško Avstrijo, — tm naj rešujejo svojo nemško domovino. Predsedstvo Z.J.Z.

Slovenska banka v Mariboru. Ljubljanska kreditna banka je kupila v Mariboru na najbolj prometnem mestu na vogalu Go-sposke in Grajske ulice hotel „Erzherzog Johann“ in bode otvorila v tej hiši v pritličju v najkrajšem času svojo novo podružnico. Hotel bode banka renovirala in ga prilago-dila potrebam potujočega slovenskega ob-činstva. Pozdravljamo prvo slovensko banko v Mariboru, kakor tudi prevzete hotelskega podjetja, ki je za Slovence v Mariboru nuj-no potrebno.

Za srbsko siročad se je v soboto 21. t. m. prejelo okroglo 200 K v blagu pa 423 kosov. Z obilnim darom v oblekah, perilu in obuteli se je spominjala ljubih srbskih sestic mala hčerka dr. Jenka.

Razpis služb pri pošti. Poštno in brzo-javno rav. v Ljubljani razpisuje mesta: a) več konceptnih praktikantov, b) več računskih praktikantov in c) več praktikantov za pro-metno službo. Prošnje do 15. januarja 1919 pri poštnem ravateljstvu v Ljubljani.

Peško društvo „Slavec“ je izročilo županji gospej Franji dr. Tavčarjevi 1000 K za jugoslovanske invalide in 500 K za srbsko siročad.

Društvo inženirjev vabi člane na se-stanek v soboto 28. t. m. ob pol 8. v hotel „Ilirija“ Kolodvorska ulica. Razgovor o važ-nih stanovitvah zadevah in predavanje g. inž. dr. M. Kasala.

Občni zbor „Čitalnice“ v Spodnji Šiš-ki je v četrtek, na Stefanovo dan, ob 2. po-poldne v društvenih prostorih na Celovski cesti. Šišenska čitalnica praznuje letos svojo 40 letnico obstoja.

Vsem članom osrednjega odbora Z. J. Z. Odborova seja se vrši dne 27. t. m. ob osmih zvečer v društvenih prostorih z običajnim dnevnim redom. Prosimo, da se vsi odborniki seje zanesljivo udeležijo. — Pred-sedstvo Z. J. Z.

Vsem članom in podružnicam Z. J. Z. na znanje! Vsled nastalih razmer se je pre-selil osrednji odbor „Zveze jugoslovanskih železničarjev“ v Ljubljano ter ima svojo pi-sarno v Narodnem domu, pritličje, levo, ka-mor naj se vsi dopisi pošiljajo. Prva številka našega zvezinega glasila izide za Novo leto. P. N. Občinstvo in podjetja pa prosimo, da podpirajo naše glasilo z inserati, katere sprejema časnikarski odsek Z. J. Z. v Ljubljani.

Kdor bi kaj vedel o Ivanu Leskovec, naredniku 97. pp. „Nanos“, ki je še koncem oktobra t. l. služil pri „Bahnhofkommando Odesa-Bahmacz, Ukrajina, se vljudo naproša, da proti povrnitvi stroškov sporoči bratu Antonu Leskovec, urad. aspirantu. Brzojavna šola, Belgijska vojašnica IV. Objekt, Ljubljana.

Pravilni večer priredi na Štefanovo, dne 26. t. m. ob 5. pop. v dvorani Mestnega doma recitator Vinko Rožanski v prid naših oslepelih vojakov. Vstopnice, in sicer sedeži po 1 K in stojišča po 60 vin. Dobé se pa na dan prireditve od 4. ure pop. naprej v Mestnem domu pred dvorano. Stariši, pripe-ljite svoje malčke k tej lepi, tudi za odrasle zanimivi prireditvi!

„Sokol“ Moste pri Ljubljani opozarja br. članstvo, da se polnoštevilno udeleži danes popoldne ob pol 2. pogreba našega zvestega in zaslužnega br. Adolfa Gerjola, posestnika in trgovca v Udmatu. Bratje v kroju zbiramo se ob 1 pop. pred kavarno „Mali slon“. Na zdar! Odbor.

Prva češka zavarovalnica „Kruna“ v Pragi je eden prvih slovanskih zavarovalnih zavodov in ga najtopleje priporočamo našemu občinstvu.

Vabilo na naročbo.

Kako potreben je bil neodvi-sen radikalen dnevnik, spričuje nenavadno zanimanje, ki vlada za „Jugoslavijo“. Vsaka številka vzbuja splošno zanimanje.

Agitirajte, prosimo, povsod za „Jugoslavijo“, da se razširi po vseh jugoslovanskih krogih.

Zahtevajte „Jugoslavijo“ po vseh gostilnah, brivnicah in ka-varnah. Pa tudi zasebniki naj jo naroče.

„Jugoslavija“ stane od novega leta naprej:

za celo leto . . .	60 K
za pol leta . . .	30 K
za četrť teta . . .	15 K
za mesec dni . . .	5 K

Agitirajte za „Jugoslavijo“ po-sebno sedaj o praznikih.

Milan Pribičević

je imel sinoči v „Mestnem domu“ za častnike ljubljanske posadke poljudno predavanje o notranji razliki in mo-ralni vrednosti armad centralnih in zavezniških držav, dalje je razmotrival vprašanje o občevarju častnika z mo-štvo. Poudarjal je, da moštvo ne sme v častniku zreti nekako „višje božanstvo“, ampak vodnika in učitelja, da tvorita častnik in moštvo eno dušo in telo. Izobrazba vojakova ne sme biti po stari avstrijski šabloni. Zado-stuje na dan ena ura za telesne vaje, drugi čas pa za duševno povzdigo vo-jajstva.

Poudarjal je pred vsem kulturno stran vzgoje vojakove. Vojaku je treba dati prilike, da se duševno izobrazí, za to niso kavarne in gostilne, ampak gledališče. Ko je srbska armada bežala preko albanskih gora na otok Krk, je bila tekom meseca zopet povsem organizirana in vsak polk je imel svoje gledališče. Vojašnica mora biti vojaku šola, a ne prisilna de-lavnica, šola, v kateri mora biti red in disciplina.

O kralju Petru je opomnil, da srbski narod njega ljubi, da vidi v njem svojega voditelja in junaka, ki se je boril s puško v roki po bosan-skih planinah za svobodo svoje do-movine. Polkovnik Milan Pribičević je ogledal ljubljanske posadko. Dolgo časa je konferiral z zastopnikom Na-rodne vlade v Ljubljani.

Zadnje vesti.

Italijanska misija na Dunaju.

Dunaj, 23. decembra. (Lj. k. u.) Kakor poroča Dun. kor. urad, je prišla danes v državni urad za vojne zadeve komisija italijanskega vrhovnega poveljništva, sestojeca iz majorja Pentimallija in nadporočnika Zilerija. Ta komisija ima nalog pripraviti nastanitev italijanske vojaške misije. Ta misija bo štela 25 častnikov in 112 mož in bo nadzorovala izvršitev mirovnih pogojev v deželah nekdanje Avstrije (brez Ogrske). Poveljeval jim bo general Segre in bo imela svoj stalni sedež na Dunaju.

Tudi Bolgari in Madžari naj trpe.

Belgrad, 23. decembra. „Samouprava“ glasilu belgrajske radikalne stranke, pod naslovom „Mednarodna potreba“, da se mora načelo o povrnitvi škode nanašati ne samo na glavne krivce v tej vojni, marveč na vse krivce. Poleg Nemcev morajo čuti tudi Bolgari in Madžari, da ima vsaka krivica svojo obsodbo in da more solidarno jamčiti za škodo. Glede aneksij zavezniški ne bodo zahtevali, kar pripada tujim narodom.

Girstmayer ustreljen.

Maribor, 23. decembra. (Izv. por.) Včeraj je bil na cesti, ki pelje iz Maribora v Gradec, trideset korakov od svoje hiše ustreljen znani „Štajerčev“ pristaš in voditelj mariborskih Nemcev — Franc Girstmayer.

Gospodarstvo.

Znižanje obrestne mere vlog.

Kakor je razvidno iz včerajšnega razgleda, so vsi bančni zavodi na Slovenskem, kakor tudi vse hranilnice in posojilnice, potom svojih zvez na sestanku dne 10. t. m. sklenile z oz. na temeljito izpremenjene denarne razmere, znižati obrestno mero od vlog na hranilne knjižice, tekoči račun in žiro-konto, počenši s 1. januarjem t. l. na 3%. — Znižanje obrestne mere se je moralo izpeljati, ker momentano vsled nastale stagnacije v gospodarskem življenju ni koristne uporabe za denarne prihranke.

Gospodarski stiki z zasedenim ozemljem. Narodna vlada v Ljubljani je pooblastila odvetnika dr. Ferfolja in dr. Rybára v Trstu, da se dogovarjata z okupacijsko oblastjo v Trstu glede izmenjave blaga med območjem Narodne vlade SHS v Ljubljani in zasedenim ozemljem. V Trstu je na razpolago jedilno olje, kava, čokolada, kakao, riž, petrolej, sol in milo. Okupacijska oblast je pripravljena, dovoliti izvoz proti kompenzaciji v blagu, zlasti lesu in premogu. Izvozni družbi lesnih trgovcev „Savi“ se dovoli izvoz iglastega lesa v okupacijsko ozemlje proti kompenzacijam in pod pogojem, da gre vsa kupčija preko Narodne vlade. Trgovci odstopijo italijansko valuto Narodni vladi, katera kupi v zameno imenovano blago. Kompenzacijo določita sporazumno poverjeništvu za trgovino in obrt in za prehrano.

Cene v ljubljanskih gostilnah.

Današnje gostilniške cene niso v nikakem razmerju z dejanskimi razmerami. Pred vojno je stal kilogr. mesa dve kroni, a navadna govedina stala je v srednjih restavracijah 40 vin., dočim stane danes kilogram govedine 8 kron, oziroma hrvatsko 10 kron, dočim stane navadna govedina 7 kron. Cena mesa se je torej povišala štiri, oziroma, če vzamemo za podlago hrvatsko meso petkrat, dočim se je gostilniška cena povišala za sedemnajstkrat! Cena za govedino bi morala torej znašati največ dve kroni, in za meso domače živine 1 krono 60 v. Temu primerno naj bi se uredile tudi cene drugih živil v gostilnah. Gospodarske razmere se izboljšujejo, cene padajo, zakaj bi morale ravno gostilniške cene ostati pri starem? Tudi gostilničarja treba, da začnejo po malem nižati svoje cene.

Jugoslovani in Jugoslovanke!
Ne zabite srbske bedne dece!

Aprovizacija.

Prodaja kruha na Sv. dan. Na sv. dan, v sredo, dne 25. t. m. so prodajalne kruha cel dan zaprte. Stranke dobe kruh za sredo, že v torek.

Iz seje mestnega aprovizacijskega odseka, dne 20. decembra 1918. Peau Kavčiču v Spodnji Šiški, Celovška cesta 2 se dodeli odslej moko in bo sam pekel kruh. Moke za kruh ima aprovizacija zaenkrat dovolj v zalogi, dočim ji bele moke za kruho primanjkuje. Prihodnji krušni teden se honorira izkaznico za moko z 1 kg in sicer dobi vsaka izkaznica po pol kg bele moke in pol kg črne moke. — Na B izkaznice ubožne prehrane se razdeli 1 vagon jabolk po 2 K za kg. — Mestna občina je prevzela od vojaštva v Dobrem polju večjo množino drva, ki so zložena na postaji. Teh drva je približno 1200 do 1500 m³. V Ljubljani je sedaj dovolj drva in jih vsakdo lahko dobi, kolikor jih hoče. Samo na mestni magistrat mu je treba priti po nakazilo.

Najlepše darilo za Božič mladini je lepo ilustrirana povest slovenskega dečka iz sedajne vojne. „Dore“. Spisal dr. I. Lah, ilustriral M. Gaspari. Založila Zvezna tiskarna v Ljubljani. Dobiva se po knjigarnah in v našem upravnistvu na Marijinem trgu 8.

Izplačevanje odpravnin itd. Likvidatura skem poveljstvu (gosp. urad) se s 23. t. m. preseli v „Deželni dvorec“ soba št. 55, prizemlje. Izplačevanje odpravnin, pristojbin za pretekle mesece itd. se izplačujejo tamkaj.

Elektro-motor 1½ konjske sile, 190 volt, se zamenja za motor 1½ konjske sile, 300 volt ali pa proda pri S. Ponikvar, Sv. Petra cesta 7. 51 3-1

Sprejme se najemnika restavracije obnove vodjo hotela za prvi hotel v Mariboru. Pismene ponudbe na Ljubljansko kreditno banko v Ljubljani. 47

Kupim hišo v Ljubljani, v sredini mesta, na prometnem kraju, pripravna za trgovino. Ponudbe na upravo tega lista pod „Trgovska hiša“. 18

Uradnik samostojen koncipist, stenograf, strojepisec, izurjen knjigovodja in korespondent, zlasti v sodnih in zemljknižnih zadevah izvežban, starejša moč, išče službe. Nastop lahko takoj. Ponudbe pod „Kadetaspirant-invalid“ na upravnistvo tega lista. 32 2-2

Stanovanje s pohištvo ali brez njega išče urednik „Jugoslavije“. Prijave prosimo na naše uredništvo, Stari trg 19 ali na naše upravnistvo, Marijin trg št. 8. 18

Invalidom v Ljubljani in po vseh večjih krajih širom naše države se nudi s prodajanjem dnevnika „Jugoslavija“ lep stalen zaslužek. Pojasnila daje upravnistvo v Ljubljani, Marijin trg 8. 19

Kupim dobro ohranjen pisalni stroj. Ponudbe pod „Pisalni stroj“, Ljubljana, poštni predal 74. 21

Prodajalec za dnevnik Jugoslavijo sprejememo po vseh večjih krajih. Ker je dovoljena prosta kolportaza (svobodno razširjenje) sme naš dnevnik vsakdo prodajati. Agilnim osebam se nudi lep zaslužek. Priglasite se na upravnistvo Jugoslavije. 10 7

Poverjenike za nabiranje naročnikov za „Jugoslavijo“ sprejemamo po vseh večjih krajih. Dovoljena je prosta kolportaza (svobodno razširjenje) in sme torej vsakdo, seve kdor je oč nas pooblaščen za to — nabirati naročnike. Agilnim osebam se nudi lep zaslužek. Priglasite se na upravnistvo Jugoslavije. 11 9

2 elek. motorja

enega 1½ in enega 3 konjskih sil za 300 voltov kupi

Zvezna tiskarna v Ljubljani
Stari trg št. 19. 29 3

Naročajte in razširjajte
„Jugoslavijo“!

Industrija za razsvetljavo

društvo z omejeno zavezo

Maribor ob Dravi,
Gosposka ulica št. 5.

Električne naprave za razsvetljavo
za mline, žage in druge kraje.
Električni motorji, električni gladilniki, električne žepne svetilke.

48-3-1

Mlekarska zveza

ima v zalogi suho mleko, porabno za kavo in peko. Oddaja se kot tako, pa tudi že pripravljeno v Mlekarski zvezi. 52-1-1

Dalje ima Mlekarska zveza v zalogi še nekaj pristne kave, ruskega čaja, cikorije ter manufakturnega blaga. Vse navedeno blago si je preskrbela Mlekarska zveza za nabavo mleka.

Lepa božična darila!

FR. ČUDEN

Prešernova ulica

zlate, srebrne ure, briljanti, velika izbira srebrnih okraskov, posebno lepi svečniki i. t. d. Vabi na ogled in se priporoča
tvrdka Čuden.

Prva jugoslovanska krojačnica

F. Potočnik, Selenburgova ulica 6, I. nadst.

akademično izprašani krojač na tehnološkem muzeju v Parizu, bivši večletni modelir, modni damski risar akademije v Švici.

obleke za dame in gospode po najnovejši modi.

Obračanje kostumov.

Najnovejši modeli vedno na razpolago.

Božične in noveletne razglednice

priporoča

Marija Tičar, Ljubljana

Velika izbira božičnih daril.

Mast, slaninu, suho meso i salamu (Braunšvajger)

razašiljem u sve krajeve Jugoslavije u poštanskim paketima od 20 kg uz dolje naznačene cijene:

Mast . . . po 24 K po kg Suhe šunke . po 22 K po kg
Slaninu . . . po 28 K po kg Salamu (Braunšv.) po 20 K po kg

la kavin nadomjestak nepakovan K 5.50 po kg.

la kavin nadomjestak u paketima 1/4 kg po K 6.50 po kg.

Novac unapried ili 50% kapare, ostatak uz pouzeće. Pakovanje (Sanduk) računam K 9.—, a poštarinu K 4.20. Kupci, koji lično dogju, mogu slobodno iz mjesta kao i preko granice Hrvatske svaku količino sa sobom poneti. 46 20-1

J. Gigović, tvornica suhomesnate robe i masti,
Nova Gradiška, Slavonija.

VARNOST KAPITALA!

Kdor si hoče kapital za poznejšo dobo zasigurati, naj se zavaruje pri

Prvi češki splošni delniški zavarovalni družbi „KRUNA“ v Pragi.

Zastopstva po vseh slovenskih krajih.

Za Kranjsko: v Ljubljani, Dalmatinova ulica 7, A. Klun.

Glavni ravnatelj te družbe je moral k vojakom, ker je znal braniti zavod pred avstrijskim vojnim posojilom. 49 2-1

Naša božična.

●, tudi prej smo imeli jaslice in radi hodili smo v Betlehem, in našli smo tam en hlevček priprost in božje detece v njem.

Pa komaj, da smo se mu približali, da smo povzdignili trudne oči, saj nismo mu mogli povedati, kaj nam na srcu leži.

Bili smo iz dežele Herodeža, ki je nedolžne otroke moril, in mi smo služili, slavili ga, ko suženjsko našo kri je pil.

A danes bratje prihajamo, svobodni pastirji, k Tebi, Gospod, in srca Ti svoja podajamo: sprejmi zdaj k sebi svobodni svoj rod.

Zdaj sužnjem ni več, ni Herodežev več, nikogar ni več, ki nas bi izdal, odkrita so srca — v njih plamen žareč, sprejmi jih v dar ti svobodni naš Kralj.

Junij Brut.

Naš božič v Mittergrabernu 1. 1915.

Tako daleč se je nam zdel oni lepi svet, kjer se obhaja božič z vsemi njegovimi radostmi, da smo komaj verjeli, da bo prišel tudi med nas v naš zapuščen tabor. Pokrajina okoli nas je bila s snegom pokrita, pa to ni bil oni lepi beli sneg, ki pokriva obožiču našo domovino, njena utrjena polja in ponosne gore, to je nekak prazen sneg, ki je padel na ona ilovnata tla okoli nas in je izpremenil celo pokrajino v pusto in prazno ravan, kjer se je v daljavi kazalo par brezizraznih vasi. Te vasi niso, kakor naše lepo zložene in sestavljene, vsaka hiša zase sezišana in okrašena po umetnosti svojih mojstrov: te vasi tam so brez poezije, hiša ob hiši, ena drugi enaka, v dolgi vrsti ob cesti, umerjene vse po enem vzorcu, brez okraskov, s praznimi prostornimi okni, puste kakor nemška duša. Zato je bila vsa ravnina na okrog brez poezije in se je izgubljala v polmegleni daljavi pod malimi griči okoli Oberhollabrunna. Saj bi niti ne bilo treba ograje okoli tabora: dovolj bi bilo, da bi te zaprli v ta svet in čutili bi bil, da si v ječi.

V taboru je bilo blatno in neprijetno. Ko so stavili barake so razkopali tla, ki se niso več strdila: tako je plaval voda preko ilovice in niti zima ni mogla prikriti umazanih mlakuž, ki so zalivale cel prostor. Barake so se dvigale nad tem blatnim morjem in njih utrjeni prebivalci so zaman iskali lepih belih snežnih stez, kjer bi se bili oddahnili in razveselili. Včasih zvečer je pomrznilo, takrat sem hodil rad po ozki poti za barakami in sem gledal tujo nemško noč nad seboj, komaj da sem v nji spoznal zvezde — znanke iz domovine. Toda jutraj je plaval zopet vse v grdem rujavem ilovnatem blatu. Kako naj pride božič v ta od Boga pozabljeni kraj? Drugod mu je tako lepo belo nastlana pot.

In vendar smo čutili od dne do dne, da se bliža... Pa kako žalosten: poleti se je umikala Rusija v svoje prostrane poljane, dogajale so se stvari, ki jih nismo mogli razumeti: v jeseni se je začel boj za Srbijo: vsako poročilo je bilo, kakor rana v srce: ona je bila naša vera, nada in ljubezen. Tudi ona je padla. Nekoč jutraj smo vstali in vojak, ki je stal na straži, je nam rekel, da je zajeta srbska armada 150.000 mož. Nismo verjeli. Opoldne smo dobili časopise in smo s plašnimi očmi iskali novic. Naše upanje je zopet vzrastlo... Toda ne za dolgo: spoznali smo, da je bilo nemogoče, da bi rešilo srbsko junaštvo, kar je uničilo bolgarsko izdajalstvo... Par dni

na to so nas vedli na nabor v Weyerburg. To je bil tabor tri ure daleč od nas. Postavili so nas po štiri in štiri v vrsto in vojake spredaj, zadaj in ob strani. Tako smo šli po tistih otožnih praznih cestah skozi nemške vasi. Prebivalci so gledali pred hišami in so z nejasnimi pogledi spremljali četo izdajalcev na njih poti. Zvečer smo dospeli v Weyerburg. Visoka žitnica je stala poleg vasi in v njej natlačeno polno ljudij: nered, krik, mraz... Spravili so nas v prvo nadstropje. Seznanili smo se z novimi znanci. Drugi dan je imel biti nabor. Bili smo utrjeni. Že dolgo nismo hodili. Polegli smo na postelje, ki so jih nam prepustili naši sotrpini weyerburškega tabora. V noči sta sedela poleg moje postelje Čeh Čížek in neki Italijan. V spačeni italijanski je pripovedoval navdušeni Čížek svojemu italijanskemu tovarišu, da so Srbi na Kosovem polju zajeli 200.000 Nemcev. Slišal sem to vest v polspanju in sem sanjal o nji celo noč do jutra, ko so se začeli dvigati ljudje s postelj. Videl sem v sanjah utrjeno armado, ki je z zadnjimi silami izbojevala zmago. Drugi dan so nas vojaki vedli nazaj domov. — Kupili smo liste in čitali. Ničesar ni bilo v njih, kar bi potrjevalo našo novico. Vojna je šla naprej. Za Srbijo je prišla Črna gora — Lovčen je padel.

Tako se je bližal božič. Kako naj ga slavimo, ko ni ostalo ničesar več, kar bi bilo vzradostilo naša potrta srca. In vendar se je nam zdelo, da ga moramo slaviti v trdni veri na našo bodočnost.

Nekaj dni pred božičem sva šla s starim gospodom V. k stražmeštru. Prošila sva ga, naj nam dovoli slaviti sveti večer po naši navadi, da smemo svetiti čez polnoč, da si smemo približati večerjo in si naročiti pijače. Stražmešter je bil Nemec, pa je bil eden najpoštenjših, kar smo jih srečali na svoji poti. Bil je zadovoljen in je rekel, da bo sporočil naše želje komisarju v Oberhollabrunn. Drugi dan smo dobili odgovor: dovoljena je bila boljše skupna večerja s pijačo in zabavati smo se smeli čez polnoč. Bili smo zadovoljni. Takoj so se začele priprave, da se okraši baraka, da postavimo v nji svoje božično drevo in da nakupimo vsega, kar je potreba. Nemški grof Waldstein, na katerega njivi je stal naš tabor — dobil je za ta prostor visoko ceno — je nam obljubil lepo smrečico iz svojega gozda. Imel jih je dovolj okoli in okoli. Tovariš Z. se je spravil na dekoracijo. Treba je bilo papirja in drugih stvari. Šla sva torej z gospodično Ljubico k stražmeštru, ali ne bi pustil naju v vas, da greva v štacuno nakupit, kar je potreba. Zasmeljal se je nekako nejasno:

„Ali s stražo?“

„Brez straže, prosiva.“

„To ne gre! Spremil bo vaju en vojak.“

„Pustite naju sama, saj ni daleč“, sva prosila.

Nazadnje je popustil.

„Bodi torej, ampak da prideta v eni uri nazaj.“

Napisal je list za stražo pri vratih, da sme naju pustiti ven brez spremstva. Vojak je čudno pogledal, kajti dotlej ni bila navada, da bi bil smel kdo iz tabora brez vojaške straže. Vrata so se odprla in planila sva ven na cesto, kakor planejo otroci iz dolgo zaprte hiše. Kako lep se nama je zdel v tem trenutku ves svet, cesta, ki je vodila v vas, grajski vrt na desni strani, hiše ob cesti. Kolikokrat smo vse to videli tam iz tabora in zdelo se je nam vse tako tuje, mrtvo... Zdaj pa je vse oživel. Prijela sva se za roke kakor otroka in sva hitela v vas. Po cesti je še ležal sneg. Zdel se je, da smo drugačen nego oni v taboru, skočila sva vanj in sva se začela kupati. Srce se je smejalo od radosti: prvič po dolgem času sva šla po cesti zopet sama, svobodna, brez straže. Res se bo treba vrniti: tabor je ostal za nama in straža stoji pred njim. Toda kdo bi mislil na to: tu je cesta, sneg,

svoboda. Nisva mogla hoditi počasi: letela sva in sva se lovila, klicala sva se z radostnimi imeni in še nikoli nisem tako razumel one radosti, ki odseva z mladih otroških lic, kadar hite iz tesnih sob v svoboden zrak. Tako sva prišla — sam ne vem kako vsa bela in zasnežena do konca vasi, tam sva zavila navzgor proti cerkvi in sva se pri vsakem koraku ogledovala po svetu in po cesti naokrog, kakor da gledava nekaj novega, lepega, veličastnega. Celo ljudje, ki sva jih srečala so se nama zdeli dobri in prijazni.

Prišla sva v prodajalno. Vedeli so, da sva iz tabora. Pozdravili so naju prijazno, ker je ta trgovina dobavljala ljudem v taboru razne stvari. Toda nama se ni mudilo: prodajalka se je začudila, kako je to, da prihajava brez spremstva; z nekakim ponosom sva ji razjasnila, da je to nekak privilegij za božič. Na to sva pred vsem vprašala, kaj imajo dobrega n. pr. za želodec. Ako človek po tako dolgem času pride zopet v gostilno — treba je čas izrabiti. Ker niso imeli nič posebnega, sva ostala pri pivu in med tem sva izbirala vse, kar se je nama zdelo potrebno za božično drevo. Nakupila sva mnogo. Eno celo uro svobode! Kako lepa in velika se je nama zdelo ta ura. Ni se nama hotelo takoj nazaj. Kako prijetno je biti zopet enkrat v hiši med ljudmi, med temi srečnimi svobodnimi ljudmi, ki gredo vedno lahko kakor hočejo. In midva sva jim sedaj vsaj v tej uri, za eno uro sva njim jednaka. Bog ve, kaj oni mislijo o nama? Ali naju pomilujejo, ali obsojajo, ali zasmehujejo... Bodi karkoli: bila sva ponosna. Hotela sva nakupiti živil, da bi si kuhali večerjo. Prodajalka je rekla, naj greva v ono veliko hišo na koncu vasi. Tam je velika kmetija. Odsla sva. Ura je že skoraj minila.

„Saj ni treba, da bi bila točna.“

„E, šta nam stalo,“ je rekla Ljubica v svojem lepem dubrovniškem narečju in hitela sva po cesti nazaj na konec vasi. Našla sva v hiši mlado gospodinjico, imela je mnogo masla, jajec, masti. Nakupila sva vsega in sva se vračala domov. Tabor se je nama zdel od zunaj popolnoma drugačen nego od znotraj. Ko smo bili znotraj med svojimi ljudmi, skoraj nismo čutili, da je ograja okoli nas, da smo zastraženi in da je vse to velika ječa tujih nepoznanih ljudi, ki jih je vrgla sem usoda od vseh daljnih strani sveta: zunaj pa naju je takoj obšel čut sramote gnuša in odpora proti vsemu temu, kar se je godilo z nami. Toda kam bi mogla iti drugam nego nazaj, saj sva s seboj nosila božične darove. Prišla sva do vrat, vojak jih je odprl in z radostjo sva zletela proti barakam. To je bilo izpraševanja, kaj je novega zunaj po svetu! Zavladalo je otroško veselje, kakor v kmečki družini, kadar se kdo vrne iz daljnega mesta. Imeli smo vsega dovolj in mogli smo začeti z delom. Pred nami na stolu je stala visoka smreka, na mizi so ležali darovi, škarje, papir, sveče... Vsak je hotel pomagati: drevo je bilo kmalu prepreženo z blestečimi nitmi, beli kosmi so se vsipali po vejah, na vrhu pa smo pritrdili sijajno zvezdo v naših jugoslovanskih barvah. Privezali smo na veje bonbonov, cigaret, cigar, piškotov in celo dve stekleničici maraskina. Tudi dekoracija se je posrečila: ovili smo puste lesene barabče stebre in preveze s smrečjem in papirjem, od stropa pa so viseli lampijoni v vseh slovanskih barvah.

Ko so to videli naši sosedje Italijani, so se tudi oni spravili na delo: Kmalu se je zasvetil na njihov oddelku nam nasproti tržaški grb v italijanskih barvah. Tako je bilo vse pripravljeno in sveti večer se je približal iz daljav, prešel je puste pokrajine okoli nas in je napolnil ves tabor s tiho radostjo, kakor da nam prinaša pozdrav iz domovine... Tam doma sedaj stopa oče s kadilom v roki okoli hiše in z blagoslovljeno vodo škropi svoj borni

dom. Mati moli pri topli peči v misli na razkropljene otroke. Kaj so storili — si misli — da so odšli tja... Misel se ustavi pred nečem težkim... Slišal sem iz daljave zvonjenje šmarskih zvonov: kako samozavestno je donela njih božična pesem. Velika vera je bila takrat v mojem srcu: pride nekoč veliki slovanski božič. Spomnil sem se na našo fanto na frontah: da bi srečno prestali težke čase...

Po taboru je ležal mrak in le par svetilk je razsvetljevalo megleno tmo. Odsel sem ven na vrh k ograji, od koder se je videlo po okolici. Kako čuden je ta božič v tujini, kako lep, neskončno lep je pri nas. Gledal sem proti jugu in pozdravljal daljno zemljo, da bi ostala zvesta v pričakovanju velike bodočnosti. Nisem bil sam: po vsem taboru so švigale temne sence: molče je hitel vsak s svojimi mislimi v mrak, da se razmisli, pomiri, da najde samega sebe in svoj dom v razdivjanem obupanem svetu... V prsih se je budila stara božična pesem in je s čudno disonanco zamrla na ustnih. O ti nisi tu doma, ti pesem naša...

Med tem se je približal čas večerje, mize so bile pregrnjene in pripravljene. Posedli smo se okoli njih v dolgi vrsti in na sredi je stalo naše božično drevo. Večerja je bila dobra in po nji smo si natočili piva. Ljudje, ki žive skupaj cele mesece, bi se zdelo, si nimajo ničesar več povedati. Toda ta večer so se odprla naša srca, odpadle so vse mračne misli in iz nas vseh so se glasile besede žive vere v oni veliki slovanski božič, ko bo ležala krivica na tleh in se bo rodil Kristus v novi osvobojeni domovini. Prihodno leto! Bog ve, kje bomo prihodno leto? Ali bomo še živeli v teh pustih krajih, ali bomo že doma slavili osvobojenje! Tako je potekal čas v bratski družbi: bili smo od vseh strani slovanske zemlje. In v radostnem navdušenju smo zapeli našo pesem „Po jezeru“, ki se je bila udomačila v našem taboru. Mogočno in odločno je donelo iz vseh slovanskih grl:

Čujte gore in bregovi
da sinovi Slave smo!

Sledile so ruske, maloruske, srbske. Saj smo imeli v tem trenutku mi skoraj več svobode nego naši bratje doma: bili smo v kraju, kjer ni bilo denuncijantov in vsaka beseda je bila prosta. Zato smo zapeli s ponosom našo srbsko himno in bratom Srbom so žarele oči od žalosti in samozvesti.

Bližala se je polnoč. Prižgali smo lučice in naše božično drevo se je zasvetilo v svoji polni krasoti. Prišel si med nas, o božič, prišel si poln utehe in radosti. Začeli so se nagovoriti: napijali so zastopniki vseh narodov: vsi so verjeli v slovanski božič, ki bo prišel po letih trpljenja. Napili smo bodočnosti naše lepe domovine in zapeli smo: Hej Slovane!

Naši sosedje — Italijani so nam skoraj zavidali našo veliko radost. Bilo jih je več, nego nas, pa niso imeli svojega drevesca. Peli so cel večer svoje pesmi. O polnoči smo si dvignili čaše na zdravje: usoda nas je vrgla v eno bivališče, vsi smo žrtve enega sistema. Naš govornik je napil bratstvu narodov. V odgovor smo dobili italijansko himno. Nismo se dali motiti. Hoteli smo slaviti svoj sveti večer. Komisar nam je dovolil, da ga smemo slaviti do treh jutraj. Kdo bi odklonil tak avstrijski dar? Naša srca so bila še polna lepih misli. Tam zunaj divja svetovna vojna in naša domovina trepetala od pričakovanja; res je teptana oropana in zaničevana — toda to je pot trpljenja, ki vodi navzgor k zmagi. Ali se je Kristus rodil pri bogatih in oblagodarjenih? Ali ni šel med uboge pastirje, da jim prinese luč novega življenja!

O tem sva šepetala z Ljubico in najine oči so z otroškim zaupanjem zrle na razsvetljeno božično drevo in misli najine so hitele na jug pod naše gore tja ob naše morje, kjer je imelo priti vse to novo, lepo, veliko življenje.

Zunaj je bila temna noč. Niti zvezd ni bilo. Tako daleč za temi temami je ona lepa dežela. Šum v baraki je počasi pojemal: vsak v svojih mislih je legel drug za drugim na trdo posteljo. Kdor ni verjel, se je mučil v težkih mislih, oni pa, ki so verjeli, so sanjali srečne sanje o božiču, ki bo prišel nekoč. Pogasnili smo sveče in svetilke in ves tabor je zaspal v trudnem težkem spanju.

Dr. I. L.

„Narodna knjižnica“.

Za božič oznanjamo slovenski javnosti veselo novico, da začne »Zvezna tiskarna« izdajati zbirko, ki smo jo Slovenci že davno potrebovali. Zbirki bo ime »Narodna knjižnica«. Ta zbirka ima namen podati v ličnih in poceni izdajah vsa ona najlepša dela iz naše literature, ki je treba da jih vsak pozna, in v lepih prevodih ona dela svetovnih literatur, ki predstavljajo tuje narode pred svetom. Torej najboljše naše in tuje. Kar se našega slovstva tiče, bomo podali tudi tista važna dela, ki po svoji vrednosti niso svetovna, pa so značilna za svojo dobo. Hočemo na ta način ustvariti zbirko, ki nas bo predstavljala pred svetom. Mislimo si to zbirko tako, kakor je znana nemška »Reclam Bibliothek« oz. češka »Světová knihovna«. Posebno »Světová knihovna« nam dobro kaže, kako je nam taka zbirka potrebna. Tu imate takorekoč celo domačo knjižnico, v nji najdete vse, kar je v domači in svetovni literaturi najvažnejšega. V vsaki boljši češki hiši najdete celo to zbirko in pravi zaklad ljudske prosvete. Tudi pred svetom predstavlja ta knjižnica češko domačo in prevodno literaturo.

Pri nas smo imeli že par poskusov, da bi si ustvarili tako zbirko. V Gorici je izhajala svoj čas »Slovanska knjižnica«, ki je pozneje prestala. Omejila je nekoliko preveč svoj program in je premalo izbirala. Istotako je bilo s Krajevno »Narodno biblioteko«, ki niti po obliki niti po vsebini ni mogla odgovarjati našim potrebam. Posebno v sedanjem času, ko je treba, da našim jugoslovanskim bratom pokažemo bogastvo našega domačega dela, bo imela ta zbirka za nas vse veliko važnost. Prvi zvezek te zbirke bo izšel takoj po božiču in sicer izidejo izbrani spisi in pesmi Val. Vodnika. Vodnikov jubilej sam nas uči, kako malo smo znali doslej podajati naši in sosedni javnosti dela naših mož tako, da bi bila vsakemu lahko dostopna. Jubilej sam je zahteval, da podamo jugoslovanskemu in slovanskemu svetu sploh glavna dela tega našega velikega predhodnika novih časov. Pa tudi nešteto drugih naših pesnikov in pisateljev čaka na tako izdajo svojih del, da pridejo v roke najširšemu čitajočemu občinstvu. Mi pogosto tožimo, da svet nas ne pozna — nikoli pa nismo pomislili, kaj je treba storili, da bi se svetu približali. Zato smo doslej v tem oziru mnogo premalo storili. Naši pisatelji in pesniki so tisti, ki nas predstavljajo pred svetom. Treba jih je torej izdati tako, da bodo svetu lahko dostopni. Pa tudi nam je treba, da poznamo svet — zato je treba imeti najboljše dela svetovnih literatur v skupni zbirki. V taki zbirki pride vsaka knjiga bolj do veljave nego v posameznih zgubljenih izdajah. Ako bo tujec hotel spoznati, kaj imamo važnega v svoji književnosti, v originalnih in prevodih — bo posegel po tej zbirki. V teku let dobi taka zbirka svojo zgodovinsko vrednost.

Mislimo da bodo mnogi z radostjo pozdravili to naše podjetje. Založništvo se ni ustrašilo ovir, ki se pojavljajo v teh težkih časih proti takemu velikemu podjetju. Spoznanje, da je nam taka zbirka nujno potrebna, je bilo odločilno: sedaj je stvar slovenske javnosti, da se zbere okoli naše nove zbirke in s tem ustvari podlago, da bomo mogli pokazati pred svetom našo kulturo.

Zbirka bo obsegala: pesnike, pisatelje in poljudne znanstvenike v njih izbranih delih. Izkopali bomo iz pozabljenosti, kar so podali naši predniki, pa tudi male zbirke naših modernih bomo vmes izdajali: tako bomo dobili pregled naše preteklosti in sedanjosti. Vsaka knjižica bo imela kratek infor-

mativen uvod, da dobi čitatelj jasno sliko o pomenu dela in pisatelja.

Vredništvo zbirke sta prevzela prof. dr. Štebinger in dr. Lah. Upamo torej, da bo slovenski svet spoznal veliki pomen našega podjetja in da bo sprejel z veseljem našo »Narodno knjižnico«.

I. L.

Pri materi.

1.

Na šestindeset dan je bilo Martin veselo po lepi beli sneženi cesti. Na rami je nosil culo in v žepu je tiščal dva srebrna goldinarja. Po cesti so se preletavali ščinkovci in strnadi in so med zamrlimi kolesnicami iskali zgubljenih zrn. Martin jih je na tistem pozdravljajo in se mu je zdelo, da ga spremljajo na njegovi poti. Nehote je segel v ruto in je vrgel na cesto nekaj drobtin, ki so se bile odkrušile od njegove pogače. Pogača je bila bela, debela in lepo zapečena: dala mu jo je gospodinja, da naj jo nese materi: »Na« — je rekla »nesi, da ne bodo rekli, da si pri nas jedel slab kruh, da ne bodo rekli, da si služil pri be-racijih.«

Martin je čutil, da je pogača velika in težka. Polna cula je je bila in ko bi ne bilo nje, bi bila cula skoraj prazna. Zato je bil zadovoljen in si je mislil, kako bo mati vesela, ko jo bo položil pred njo.

Ščinkovci in strnadi so hvaležno pobrali njegove drobtine in so ga obletavali z veselimi čivkanjem. Njih šte-vilo je kmalu narastlo tako, da so ga obdajali od vseh strani. Nekateri so se spuščali na cesto tik pred njegovi koraki, in so skakali pred njim, drugi so se spuščali na cesto, in ko so zapazili, da so zaostali so leteli naprej. Oni, ki so bili predrzni so obletavali njegovo culo in so se skoraj sedali nanjo.

»Aha«, si je mislil Martin, »ali vam je zadišala moja pogača? Ampak ne bo nič... Jaz sem delal celo leto, dragi moji.« Posegel je zopet v culo, odščipnil je kosček in ga je razdrobil po cesti.

»Nate v zahvalo, da me spremljate.« Pri tem sta zarožljala ona dva srebrna goldinarja v žepu; bila sta sicer zavita v volneno ruto, ampak ko je Martin posegel v culo, sta se oglašila, kakor lepa pesem. Dal mu jih je gospodar, ko je doslužil celo leto.

»Na«, je rekel, »v srebru ti plačam, da si boš zapomnil, kakšen je bil tvoj prvi zaslužek, da ne porečeš, da ti nismo privoščili...«

Martin je bil vesel srebrnega denarja. Kako se bosta svetila, ko ju bo položil pred mater na mizo, kako prijetno bo misliti nanje, ko ju bo imel shranjene v škrinji.

Martin je veselo stopal naprej. Dan je bil jasen, bel, hladen. Vasi so ležale v zimskem spanju, le malo vozov je bilo na cesti. V gostilnah se je čulo veselo petje, kajti posli so ta dan dobili plačo celega leta, peljali so se domov in so se ustavljali po gostilnah. Martin se ni ustavljal: kadar bo velik in bo služil za velikega hlapca, takrat mogoče — ampak sedaj je še mlad in hiti k materi domov.

Spominjal se je, kako je odšel pred letom v službo k gospodarju: jokal je skoraj celo pot, ko ga je vozil gospodar na velikem vozu od matere na svoj dom. Bal se je gospodarja in trpljenja. Toda kmalu se je privadil: uvidel je, da mora delati, ako hoče živeti. Ni se mu dobro godilo: gospodar je bil strog, gospodinja neprijazna: hlapci so ga topli in dekile so ga zmerjale. Mnogo je pretrpel. Toda sedaj je leto končano in Martinu se zdi da je bilo vse en sam dan od lanskega božiča do letošnjega, en sam dan poln trpljenja in dela, poln stradanja in težav. Spočetka je jokal skrivaj po kotih, na samoti, in po noči v postelji, toda spoznal je, da solze ne pomagajo in je delal trdo brez ugovora in godrnjanja.

»Samo, da mati ne izve, kako mi je«, si je mislil, in ni jokal nikoli več.

Tako je prešlo leto in ko se je približal božič, se je Martinu zdelo, da so ljudje postali boljši in bolj pri-jazni. Govorili so z njim, kakor z do-

mačim človekom in na štefanji dan mu je gospodar rekel, naj se pripravi na pot domov.

2.

Zimski dan se je zagrinjal v megle, ko je Martin stopil na prag svoje koče. V veži ni bilo nikogar — samo v kuhinji se je svetil ogenj, ki je Martin tolikrat gledal vanj, sedeč na ognjišču poleg matere, ko je kuhala večerjo. Storilo se mu je milo v srcu, da bi ga bile skoraj obile solze. Toda spomnil se je, da bi solze zbolele mater in potegnil z roko preko oči.

»Dober večer«, je pozdravil z jasnim glasom.

Vrata v hišo so se odprla in Martin je zagledal mater.

»Martin!« je rekla in mu je hitela nasproti. Martinu se je hotelo, da bi jo objel in poljubil, toda spomnil se je, da je bilo tudi pred letom tako: ako bi jo poljubil, bi se ji zdelo, da mu je težko brez nje in bi bila žalostna: zato je krepko stisnil njeno uvelo suho roko in je rekel skoraj hladno:

»Prišel sem vas obiskat.«

Mati ga je objela in ga odvedla v hišo. Prižgala je luč in Martin je odložil svojo culo na mizo.

»Kako ti je, Martin?« je vpraševala mati in ga je gledala z žalostnimi očmi.

»Dobro mati«, je odgovoril Martin in je začel razvezovati culo.

»Novo obleko imaš.«

»Kupil jo je gospodar.«

»Ali so dobri ljudje?«

»Dobri...« je odgovoril Martin in glas se mu je skoraj ustavil, kajti spomnil se je, kako so ga topli in zmerjali in kako težko mu je bilo življenje.

Razgrnil je culo po mizi in lepa bela pogača se je zavalila iz nje. Mati je vzela nož, odrezala je kos in pokusila.

»Dober kruh imate«, je rekla.

»Da, dober...« je rekel Martin in zopet se mu je ustavilo: spomnil se je na trdi črni kruh, ki ga je jedel pri svojem gospodarju.

»Nisi lačen, Martin?«

»Nisem: imamo vsega dovolj, bogastvo je veliko in jesti, kolikor hočemo.«

Martin je potegnil volneno belo ruto iz žepa in po mizi sta se zatrkljala dva lepa svetla srebrna goldinarja.

»To je zaslužek, Martin?...«

»Da, to je zaslužek. V srebru mi je izplačal, da bom imel za spomin.«

»Ali jih boš spravil pri meni Martin?«

»Da, mati...«

»Ali se ti zdi, da te je dobro plačal?...«

»Dobro...« In zopet je bilo Martinu tako, da je težko pritrdil. Res sta dva goldinarja svetla in srebrna, ampak če se pomisli na trud in delo — je zaslužil več.

Goldinarja sta ležala na mizi, kakor da sta tujca, ki sta prišla v to hišo. Mati je gledala Martinu v obraz in ga izpraševala:

»Povej, Martin, kako ti je, tolikrat sem mislila nate.«

Martinu se je zdelo, da so ji solze zalile oči.

»Dobro, mati, nikjer bi ne bilo boljše. Dela je mnogo, toda gospodarstvo je veliko in delavcev je dovolj.« Martin je govoril odločno in pogumno, dasi se je spomnil, kako je moral delati sam, ker gospodar ni najel delavcev in hlapci so postavali.

»In gospodar je dober?...«

»Dober — za vse skrbi...« je govoril Martin, »bolje mi je pri njem, nego kje drugje...« Spomnil se je, kako ga je gospodar udaril z bičevnikom, ko ni mogel premakniti naloženega voza.

»In ona, gospodinja?...«

»Dobra, radodarnih rok.« je odgovarjal Martin zamišljeno. Spomnil se je, kako mu je bila neprijazna, ko je z jeznim obrazom rezala trdi kruh.

»In drugi, družina, hlapci, dekile?«

»Tudi oni so dobri — vsi me imajo radi — in delo gre hitro naprej.«

Spomnil se je, kako so postajali in ležali po kotih in njega so gnali na delo z grdimi besedami.

Mati je odšla v kuhinjo, Martin pa je položil utrujeno glavo na mizo

in se mu je hotelo, da bi zaplakal. Toda mati ni smela vedeti — o njegovem trpljenju — zato je vstal in je samozavestno hodil po hiši gor in dol.

3.

Večerja je dišala Martinu bolj, nego vse jedi, ki jih je kedaj jedel pri gospodarju. Spomnil se je neprijaznih obrazov okoli mize in solze so mu silile v oči.

»Kaj pa, Martin,« je začela mati, »ko bi izpremenil gospodarja in bi šel drugam v službo.«

Martin jo je pogledal boječe.

»Ali sluti?« je pomislil, »ali so ji povedali?«

Oba sta molčala.

»Kaj bi hodil,« je odgovoril Martin, »delati je treba povsod...«

»Mogoče bi ti bilo boljše,«

»Službe so povsod enake!«

»In plače bi morebiti dobil več.«

»Morebiti — ampak nerodno je...«

Martin se je bal: da bi ji ne rekel hude besede. Ako bi ji priznal, da bi mu bilo drugod boljše, bi spoznala, da se mu pri gospodarju slabo godi in bi jo zbolelo v srcu. Zato ni hotel govoriti o tem.

»Jejte pogačo mati,« je govoril, »dobra je, bela iz pšenične moke in lepo zapečena.«

»Ali imate vedno tako, Martin.«

»Ne vedno, ampak za praznike...«

Mati je jedla pogačo, kakor da ji ne ugaja.

»In denar mi spravite v škrinjo.«

»Kaj boš z njim, Martin.«

Kupite si kaj!« Martin ni vedel, kaj bi si mati zanje kupila. Goldinarja sta ležala s tako veliko težo na mizi.

»Kaj bi jaz, Martin!« Kaj je meni treba denarja? Zate bom spravila. Obleke ti bo treba!« Martin je z žalostjo gledal goldinarja pred seboj. Koliko trpljenja je ležalo v njih! Nič več se mu nista zdela tako lepo svetla, kakor poprej. Ko bi vedela mati, koliko žuljev se drži na njih. Ko bi vedela, kako je trpel, ne mogla bi pogledati nanje.

»Utrujen si,« je rekla mati, »vidi se ti, da si dolgo hodil.«

Martin je bil res utrujen. Mati mu je postlala ob peči in Martin je šel spat.

»Lahko noč, Martin.«

»Lahko noč, mati...«

Martin dolgo ni mogel zaspati. Srečen je bil, da spi zopet pod domačo streho, blizu matere. Toda jutri je treba oditi nazaj k gospodarju in začne se zopet težko življenje. Toliko mu je ležalo na srcu, kar bi potožil materi, pa ni hotel govoriti, da je ne bi užalil. Vsa žalost srca se je hotela izliti v solzah. Martin je zavl glavbo v vzglavje, da bi mati ne čula njegovega ihtenja. Slišal je njene zdihe in si ni upal vprašati, kako ji je. Šele čez dolgo je zaspal in so same lile na trdo belo vzglavje.

Na mizi je ležala lepa bela štruca in dva svetla goldinarja, kakor dar tujega sveta, kakor plača pozabljenega trpljenja...

* * *

4.

Drugi dan je stopal Martin po cesti nazaj na delo k svojemu gospodarju. Tepezniki so šli po cesti in so se smejali. Martin jih je gledal in se je spomnil mladih dni — onih dni, ko še ni mislil, da bo nekoč treba iti v svet, v službo k tujemu gospodarju. Stopal je z odločnimi koraki in je pre-mišljal, kolikokrat se pojde tako, predno se vrne domov velik in bogat, da bo zagospodaril v svoji koči. Bilo mu je lahko v srcu kajti zdelo se mu je, da je razveselil mater in da ni spoznala njegovega trpljenja... Komaj da je videl škrjance in strnade, ki so spremljali njegovo pot.

Najlepše darilo mladini za Božič je povest slovenskega dečka iz sedanje vojne

„Dore.“

Knjiga je lepo ilustrirana ter bo v mestu in na deželi vzbudila veliko zanimanje. Cena vezanih knjigi je 3.50 K. Dobiva se v knjigarnah in v Zvezni tiskarni v Ljubljani, Marjini trg 8.